

Политбарометър

ГЕОРГИ КАРАСИМЕОНОВ (РЕД.)

Година 18, брой 1 – януари-март 2018

- Политическата ситуация в първите месеци на 2018 година се определяше до голяма степен от създалото се политическо напрежение около ратификацията на Истанбулската конвенция и сделката за ЧЕЗ. Тези две събития изместиха фокуса на публичното внимание от започналото ротационно председателство на България на Съвета на ЕС. Въпреки политическите сблъсъци, председателството на този етап преминава успешно. Правителството е насочило своите усилия в два основни приоритета – интеграцията на Западните Балкани в ЕС и нормализиране на отношенията между ЕС и Турция.
- БСП опита да се възползва от скандалите и да изостри тона към управляващите. Казусите с Истанбулската конвенция и ЧЕЗ бяха използвани от социалистите за атаки към правителството. Това показва, че БСП има ресурс и възможност да налага политическия дневен ред като опозиция. Същевременно обаче партията рискува да завие в популистка посока, ако използва всяка популярна сред обществото тема за предизвикване на сблъсъци с управляващите и изпуска основните проблеми на страната.
- ГЕРБ беше ангажирана на два фронта - от една страна, да потушава конфликтите с коалиционните си партньори, а от друга - да отговори на атаките на опозицията и най-вече на БСП. Все по-силно личи напрежението между президента и управляващите, което в бъдеще най-вероятно ще се засилва още повече, а това ще повлияе негативно на отношенията между институциите. На този етап правителствената коалиция остава стабилна, като не се очаква нейното скорошно разпадане.

Съдържание	1. ПОЛИТИЧЕСКАТА СИТУАЦИЯ	2
	1.1 Вътрешна политика	2
	1.2 Външна и европейска политика	5
	1.3 Бежанска криза	7
	2. СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОЛИТИЧЕСКИ ПАРТИИ	7
	2.1 Социалдемократически и други лявоцентристки партии	7
	2.1.1 БСП	7
	Състояние	7
	Препоръки	9
	2.1.2 АБВ-Движение 21	9
	Състояние	9
	Препоръки	10
	2.1.3 Партия "Български социалдемократи"	10
	Състояние	10
	Препоръки	10
	2.2 Десноцентристки партии	11
	2.2.1 ГЕРБ	11
	2.2.2 Реформаторски блок	11
	2.2.3 ДСБ	12
	2.2.4 Да, България	13
	2.3 Центристски партии	13
	2.3.1 ДПС	13
	2.3.2 ДОСТ	14
	2.3.3 „Воля“	14
	2.4 Националистически партии	15
	2.4.1 Обединени патриоти	15
	2.5 Позиции на партиите по външната и европейската политика	15
	3. ОБЩЕСТВЕНО МНЕНИЕ	16
	4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРОГНОЗИ	16

1. Политическата ситуация

1.1 Вътрешна политика

В началото на януари България пое председателството на Съвета на ЕС, събитие натоварено с много очаквания, което обаче остана на заден план в публичното внимание, след поредицата от скандали, които разтърсиха управляващото мнозинство.

В края на януари се състоя първия вот на недоверие към правителството, внесен от БСП със следните мотиви - липса на резултати в борбата с корупцията. Очаквано вотът не мина, като бе подкрепен единствено с гласовете на БСП и ДПС. Дебатите за вота бяха неубедителни, преминаха във взаимни обвинения между управляващи и опозиция. БСП засегна познати вече в публичното пространство случаи, като скандала в Хасково, свързан с Делян Добрев, този в Добрич, с подалия оставка депутат от ГЕРБ Живко Мартинов, корупцията по границата и строежа на оградата. Вотът на недоверие нямаше очаквания от левицата ефект, дори като обществен резонанс и внимание.

Във вътрешно-политически план изминалото тримесечие мина под знака на два скандала – опита за ратификацията на т.нар. Истанбулска конвенция и сделката за най-голямото енергоразпределително дружество в България, собственост на чешката компания ЧЕЗ.

Още на първото заседание на правителството за 2018 г. министерство на правосъдието внесе проект за ратификация на Истанбулската конвенция, което доведе до остра реакция сред политическите партии и обществото. Конвенцията е подписана при предишното правителство на Борисов от Екатерина Захариева, тогава министър на правосъдието. Предложението бе внесено без обществено обсъждане и дойде изненадващо дори за коалиционните партньори на ГЕРБ в правителството „Обединени патриоти“. Оттам категорично заявиха, че няма да подкрепят ратификацията на конвенцията в Народното

събрание, защото, според тях, се въвежда понятието „джендър“, което те разглеждат като „трети пол“. „Обединените патриоти“ изказаха опасения, че тази конвенция отваря вратата за легализиране на гей-браковете в страната, което за тях е абсолютно недопустимо. Стигна се дотам, че дори министри на ГЕРБ на заседанието на правителството гласуваха срещу предложението за ратификация. Въпреки това, кабинетът внесе в Народното събрание законопроекта, като премиерът Борисов заяви, че конвенцията трябва да се ратифицира. Срещу ратификацията се обяви и БСП, която заяви, че няма да я подкрепи при гласуването в пленарна зала. Последва силна обществена реакция, стигна се и до организиране на протести. Срещу конвенцията се обявиха десетки авторитетни интелектуалци и общественици. Президентът Румен Радев заяви, че не трябва да се избързва с ратификацията на конвенцията, тъй като в нея има много неясноти, които трябва да бъдат изяснени след сериозно обществено обсъждане. От БСП дори предложиха да бъде свикан референдум по темата, идея, която впоследствие бе отхвърлена от Народното събрание. Управляващите решиха да проведат обществено обсъждане по темата, на което обаче се видя, че настроенията срещу конвенцията превъзхождат значително тези, които са „за“.

Въпреки призивите на защитниците на конвенцията, че тя е насочена само срещу насилието над жените, въвеждането на понятието „джендър“, изискванията в училище децата да учат за стереотипите, изградени във връзка със социалната роля на пола, срещнаха непреодолимо обществено противопоставяне, което обедини хора с различни политически убеждения. Срещу конвенцията застанаха представителите на всички религиозните вероизповедания в страната – православната църква, мюфтийството, представителите на католическата църква. Силните обществени настроения накараха правителството след близо два месеца на напрежение в крайна сметка да оттегли решението си за ратификация на конвенцията като я прати за тълкуване на Конституционния съд.

В началото на март избухна нов скандал, който все повече придобива измеренията на международен, защото се отнася до продажбата на активите на чешката държавна компания ЧЕЗ в България на неизвестната до този момент фирма „Инерком“ на Гинка Върбакова. След като бе обявена сделката управляващите първоначално реагираха като напълно изненадани. Председателят на енергийната комисия в Народното събрание и депутат от ГЕРБ Делян Добрев, заяви че това е „фалшива новина“. Ден по-късно министърът на енергетиката Темнужка Петкова подаде оставка, по искане на премиера, след като в медиите излезе новина, че тя от години се познава с Гинка Върбакова. Тази оставка бе твърде странна и неочаквана, още повече, че правителството от самото начало твърди, че няма нищо общо със сделката, не е знаело за нея, че това е сделка между две компании и се е провела в Чехия по тамошното законодателство. Петкова мотивира своята оставка с желанието да изчисти името си и този скандал да не вреди на правителството. Опозицията в лицето на БСП окачествиха оставката на Петкова като опит на Бойко Борисов и правителството да тушират в зародиш назряващия скандал. Това не се получи – нещо повече оставката прикова общественото внимание към сделката и неизвестната до този момент в публичното пространство Гинка Върбакова. Появиха се публикации, които хвърлиха светлина върху фирмата на Гинка Върбакова, като нейният съпруг в миналото е имал фирми с хора, близки до силовите групировки.

Първото интервю на Гинка Върбакова за една от националите телевизия още повече засили съмненията, че има нещо нередно в тази сделка и че вероятно други лица стоят зад нея. Върбакова заяви, че се занимава с фотоволтаичен бизнес и ще разчита на финансиране на банки, за да финализира сделката, като отрече финансирането да се осъществява от офшорни компании. Стана ясно, че тя ще участва с малко над 10 % собствени средства, което само по себе си буди недоумение.

В опит да потуши скандала, премиерът Борисов се срещна в Министерски съвет с

Гинка Върбакова, след което стана ясно, че премиерът настоява държавата да се включи в сделката с минимум контролен дял от 34%. Върбакова бе изслушана в Народното събрание в Комисията по енергетика. На заседанието присъстваха и представители на службите за сигурност, както и директорът на държавната Българската банка за развитие, за която в публичното пространство изтече информация, че възнамерява да финансира сделката, заедно с още две български банки. Шефът на Банката за развитие Мавродиев заяви, че при тях е постъпило писмо от „Инерком“ с въпрос дали биха кредитирали сделката, като те са отговорили, както в други подобни случаи, че принципно финансират сделки, без обаче да дават конкретен ангажимент. Останалите две български банки отрекоха, че ще финансират сделката. Службите заявиха, че нямат компетенции да осъществяват контрол по такъв род сделки и могат да проверят произхода на парите, само след като сделката стане факт и има паричен превод. Направи впечатление казаното от шефа на ДАНС, че е завишена цената за продажбата на ЧЕЗ. При оценка 220 млн. евро, първоначално са появили информация, че Гинка Върбакова ще закупи дружеството на цена от 320 млн. евро. В края на март генералният директор на ЧЕЗ Даниел Бенеш в интервю за чешка медия заяви, че цената е „много повече от 320 млн. евро“, което още повече засили съмненията, че се случва нещо нередно. Върбакова заяви пред комисията, че не български, а чуждестранни банки ще осигурят финансирането, като в момента се водят проговори за това. Като залог за кредитите, „Инерком“ ще заложи акциите на закупеното дружество.

Върбакова отиде в Прага, за да изложи искането на българското правителство да се включи в сделката. ЧЕЗ отговориха, че ще обмислят това предложение, но изразиха резерви, защото в момента върви арбитраж между българската държава и ЧЕЗ на стойност, която може да достигне до 500 млн. евро, като делото е заведено от чешката компания.

Правителството продължи с противоречивите си и променящи се позиции. Само няколко дни след като изяви желание да се включи в сделката, което по всичко личи, че е невъзможно, министърът на финансите Горанов обяви, че участие на държавата не е добра идея. По думите му сделката с ЧЕЗ няма да доведе до повишаване на цената на тока, тъй като регулатора има всички механизми да контролира този процес. Управляващите решиха да не приемат оставката на министъра на енергетиката Теменужка Петкова, подкрепено и от коалиционните партньори на ГЕРБ.

Скандалът се разгоря и в медиите в Чехия. От чешкият офис на Трансперънси интернешънъл заявиха, че сделката трябва да бъде спряна, а ЧЕЗ да започне отново процедурата, тъй като има съмнение за неясно финансиране, възможност за пране на пари от офшорни сметки.

В интервю за чешки медии директорът на ЧЕЗ заяви, че фирмата се е изтеглила от България, заради това, че премиерът Бойко Борисов не ги е харесвал и са имали проблеми с държавата. Това твърдение още веднъж хвърли съмнения за бизнес климата в страната и причините, поради които през последните години множество чуждестранни инвеститори продадоха своя бизнес. Наскоро това направи и мобилният оператор „Теленор“, както и собствениците на Нова телевизия. Думите на директора на ЧЕЗ накараха опозицията отново да атакува правителството с твърдението, което отдавна защитават, че управляващите гонят инвеститорите или се стига до арбитражни дела срещу страната.

По инициатива на БСП бе създадена временна парламентарна анкетна комисия, която да изясни обстоятелствата около продажбата на активите на ЧЕЗ в България. От ГЕРБ подкрепиха предложението, но по тяхно настояване бе включен и периода, когато са приватизирани енергоразпределителните дружества в страната при правителството на Симеон Сакскобургготски. Комисията бе оглавена от Желю Бойчев от БСП. Бойчев заяви, че коми-

сията ще изслуша още веднъж Гинка Върбакова, а също така и ще покани на изслушване и премиера Бойко Борисов.

Вътрешнополитическите скандали изместиха фокуса от председателството. След избухването на скандала за сделката с ЧЕЗ, лидерът на БСП Корнелия Нинова дори заяви, че „председателството е приключило“. Според нея, с тази сделка премиерът Борисов е изложил страната и вместо да се говори за приоритетите на председателството, всички погледи са насочени към този скандал.

Напрежението между президента и управляващото мнозинство продължи и в първите месеци на 2018 година. В своя отчет на изминалата първа година от мандата, президентът Румен Радев отправи критики към функционирането на парламентаризма в страната. По думите му, „парламентът се е превърнал в „нотариат, който само официализира решението на правителството“ и по този начин „парламентарната република атрофира“. Радев отправи критики към управляващите за липсата на резултати в борбата с корупцията. Той окачестви приетия антикорупционен закон като неефективен, поради което е наложил вето. Според Радев, корупцията продължава да бъде огромен проблем, а управляващите са изпълнили само формално ангажиментите си към Европейската комисия, но на практика резултатът е съвсем различен. По думите му, борбата с корупцията остава да се води единствено от обществото и медиите, защото липсва желание от страна на управляващите да вършат това. Радев разкритикува състоянието на българската демокрация, като заяви, че свободата на словото е под въпрос. Президентът декларира, че дейността му в следващата година ще е съсредоточена върху съхраняването на демократичните права на българите, гарантирането на националния суверенитет, налагането на върховенството на закона.

След изказването на Радев последва реакция от председателят на Народното събрание Цвета Караянчева, която заяви, че президентът трябва да бъде обединител на нацията, а

не да раздава обидни квалификации. Според Караянчева, президентът налага „катастрофично говорене“ като стил, което не отговаря на истината, още повече, че от протичащото председателство на Съвета на ЕС се вижда уважението към България от страна на нейните партньори.

Отношенията между президента и премиера и през това тримесечие остават напрегнати, като се стигна до размяна на реплики между двамата. Всичко започна след едно интервю на премиера Борисов, в което той спомена, че началникът на кабината на президента Иво Христов преди няколко години е бил директор в телевизия ББТ, която била собственост на депутата от ДПС Делян Пеевски. Твърдението, че Пеевски е бил собственик на телевизията е невярно и бе отхвърлено веднага от Иво Христов, а и от Делян Пеевски, който излезе с писмо до медиите. Румен Радев заяви, че поставянето в едно изречение на името на Делян Пеевски с хора от неговата администрация е груба манипулация и на свой ред отправи три въпроса към премиера: Срещали се е и продължава ли да се среща с Пеевски? Имал ли е и продължава ли да има общи бизнес интереси с Пеевски? Разпределял ли е и продължава ли да разпределя обществени поръчки в интерес на Делян Пеевски?

От години в публичното пространство битува мнението за връзките на премиера Борисов с Делян Пеевски, което многократно е ставало повод за коментари и анализи. Сега обаче от най-високото ниво в държавата се задават въпроси за тези взаимоотношения, което показва, че президентът няма да остане пасивен наблюдател, а е готов да заема позиция и по теми, крайно неудобни за управляващите. Премиерът Борисов веднага даде извънреден брифинг и отрече да има каквито и да е отношения с медийния олигарх. Борисов заяви, че съвестта му е чиста и призова Радев, ако има някакви данни, че е вършил нещо нередно с Пеевски, незабавно да ги даде на прокуратурата. Според Борисов президентът му завижда за външнополитическите му успехи и вниманието, което получава от страна

на европейските лидери по време на председателството на Съвета на ЕС.

Тези събития показват, че отношенията между президента и премиера ще останат обтегнати. От една страна, президентът Радев е политикът с най-висок рейтинг в държавата, двукратно надвишаващ този на премиера Борисов. От друга страна, ГЕРБ не са свикнали да имат сериозен коректив от подобен авторитет, затова и атаките към Радев, които започнаха още миналата година, едва ли ще спрат. Президентът от своя страна още в предизборната си кампания даде заявка да бъде коректив на статуквото и по всичко личи, че този стил на поведение ще продължи и занапред.

В края на февруари новият антикорупционен закон влезе в сила, след като Народното събрание отхвърли ветото на президента. Остават съмнения за неговата ефективност и че новият орган създаден по закона ще бъде зависим от управляващите. Очаквано за шеф на новото антикорупционно звено бе избран председателят на Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество Пламен Георгиев. От опозицията не подкрепиха този избор, като припомниха, че Георгиев е бил прокурорът, по чието искане е бил подслушван шефа на митниците Ваньо Танов, когато в медиите излезе негов разговор с премиера Борисов, който разпорежда на Танов да прекрати митническа проверка в пивоварна с отнет лиценз за дейност.

1.2 Външна и европейска политика

България стана ротационен председател на Съвета на ЕС в началото на януари. Въпреки закъснението в подготовката миналата година, председателството стартира нормално. На официалното откриване в София председателят на Европейския съвет Доналд Туск даде висока оценка на България, като определи страната като важна част от съюза със своята вековна история и култура. Туск почете словото си на български, с което по-

каза знак на уважение към страната – жест, който бе широко коментиран в публичното пространство и високо оценен от българските граждани.

В контекста на председателството важно място зае визитата на германския канцлер Ангела Меркел. Тя подкрепи приоритетите на България по време на председателството и на пресконференцията пред медиите обяви, че България ще бъде домакин на среща на високо равнище между ЕС и Турция. Основната тема ще бъде нормализиране на отношенията и продължаване на споразумението за бежанците – приоритет, за който премиера Борисов обеща да работи по време на председателството.

Срещата на високо равнище между ЕС и Турция бе насрочена за 26 март, като до последно не бе ясно дали ще се състои поради напрежението между Турция, Гърция и Кипър. Тази среща сама по себе си е успех за българското правителство и премиера Борисов. Той постави като една от целите по време на председателството нормализиране на отношенията между ЕС и Турция и се нагърби с посредническата роля в тази не лека задача. Премиерът Борисов изрази очакванията си, че срещата ще бъде трудна и напрегната, но по думите му единствено в диалога е пътят за разрешаване на проблемите и постигане на известна нормализация в отношенията. Борисов за пореден път заяви, че Турция играе много важна роля за спирането на бежанската вълна към Европа и въпреки сложната ситуация в страната, тези усилия на Турция трябва да бъдат оценени. След срещата участниците в нея подчертаха, че е преминала в конструктивен дух и станала важна крачка към подобряване на отношенията между ЕС и Турция.

На Европейският съвет в Брюксел в края на март, една от темите предмет на обсъждане бе отравянето на Сергей Скрипал и дъщеря му във Великобритания. Европейските лидери се солидаризираха единодушно с Великобритания и застанаха зад позицията, че вероятно Русия стои зад покушението. Премиерът

Борисов заяви, че той е поискал повече доказателства за участието на Русия, извън формулировката на Тереза Мей за „висока степен на вероятност“. Борисов припомни войната в Ирак, като основен мотив бе, че режимът на Саддам Хюсеин разполага с химически оръжия и как „всички са вярвали тогава на Великобритания, а по-късно Тони Блеър се е извинил“. По думите му решението на европейските лидери да изтеглят за консултации посланика на ЕС в Руската федерация показва, че въпреки Брекзит, Обединеното кралство и Европейският съюз са с обща позиция, свързани са неразривно, имат взаимна подкрепа. Борисов изрази опасения, че отношенията между ЕС и Русия ще продължат да се влошават, затова според него е необходимо да се действа с повече разум и отговорност. В знак на солидарност с Великобритания България извика посланика си в Москва, Коцев, за консултации в София. След заседание на Съвета за сигурност към Министерския съвет, където бе изслушан посланик Коцев, правителството реши да не отзовава български дипломати от Москва, както това направиха редица други страни в ЕС и извън него. Премиерът Борисов подчерта, че засега няма достатъчно доказателства по случая Скрипал, затова реакцията на България за този момент ще се ограничи до привикването на посланика.

Друга основна тема, която правителството следва по време на председателството, е поставянето на дневен ред на въпроса за интеграцията на Западните Балкани в ЕС. В тази връзка се наблюдава усилена активизация от страна на българското правителство. България даде пример за това как могат да бъдат нормализирани отношенията в региона след подписването на договора за добросъседство с Македония, който в началото на януари бе ратифициран и от македонския парламент. Важно събитие в духа на новите отношения между София и Скопие бе участието на премиера Борисов в почитане на паметта на жертвите на Холокоста в Македония по повод 75 годишнината от депортирането на евреите от Македония към лагерите на смъртта. За първи път български минис-

тър-председател присъства на това събитие. Борисов заяви, че историята не бива да бъде забравяна, като изрази скръбта си за всички жертви на Холокоста.

В началото на март София бе домакин на работен обяд с участието на държавните ръководители на Западните Балкани и Жан-Клод Юнкер. Това бе финалната спирка на обиколката в региона, която направи председателят на Европейската комисия. Основни теми в разговорите бяха свързани с развитието на региона, инвестиции в инфраструктурни проекти, разрешаването на споровете в отношенията между Балканските държави. Този обяд бе и подготовка на срещата на върха между ЕС и лидерите на Западните Балкани, която ще се проведе на 17 май тази година в София.

Силен обществен отзвук предизвика посещението на руския патриарх Кирил в България по случай честванията на националния празник на 3 март – Деня на Освобождението на България. Патриарх Кирил заяви, че си тръгва огорчен от страната, тъй като по време на честванията в официалните приветствия, българският президент е изразил почитта си към паметта на всички войни от различни националности сражавали се под знамената на руския император. След отпътуването му на сайта на руската патриаршия бе публикуван запис от срещата между руския патриарх и българският президент Румен Радев, на който Кирил обяснява, че руският император и руската държава са обявили война на Турция, а не народите, които тогава са били част от руската империя и че това е историческата истина. Това стана повод за остри реакции в публичното пространство и за пореден път очерта колко полярни са отношенията към Русия в българското общество, особено на политическо и партийно ниво. Президентството излезе с позиция, че президентът е отговорил, че „така, както църквата се бори за душата на всеки човек, така и ние сме признателни към паметта на всеки воин, сражавал се в руската армия под знамената на император Александър II и загинал за българската свобода, независимо от неговата националност“. Президент-

ът Радев заяви, че руският патриарх е дошъл в страната като духовен водач, а е пожелал да си тръгне като политик, но това по никакъв начин не може се отрази на отношенията между двата народа, които имат дълбоки исторически и културни връзки.

1.3 Бежанска криза

В началото на годината не се наблюдава миграционен натиск към страната от Турция. Това се дължи на ангажиментите, които турската страна изпълнява до този момент. Затова за българското правителство е много важно да съдейства за нормализиране на диалога между ЕС и Турция и продължаване действието на споразумението за бежанците.

На проведеното заседание на Съвета по правосъдие и вътрешни работи на ЕС в София в края на януари стана ясно, че трудно ще бъде постигнат консенсус за квотното приемане на бежанци, на което силна съпротива продължават да оказват страните от Вишеградската група. Преговорите по този въпрос ще продължат през юни.

2. Състояние и развитие на основните политически партии

2.1 Социалдемократически и други лявоцентристки партии

2.1.1 БСП

Състояние

БСП се възползва от скандалите, свързани с управляващите и засили опозиционната си реторика. Това носи известен успех на социалистите, което показват и последните социологически проучвания на намаляване на разликата в електоралната подкрепа на двете водещи партии. Две основни теми станаха повод за критични реакции от страна на БСП – Истанбулската конвенция и сделката за ЧЕЗ.

БСП изрази категорична позиция срещу Истанбулската конвенция и по-специално по отношение на неясните по мнението на мнозина текстове с въвеждане на понятието „джендър“. От ръководството на партията заявиха, че е необходим друг подход в случая – да бъдат направени промени на законодателно ниво, които се отнасят за насилието над жените. Според социалистите има текстове в конвенцията, които разделят българското общество и могат да бъдат тълкувани разнопосочно. От БСП внесоха законодателни промени в Наказателния кодекс, чрез които да се инкриминира домашното насилие. От партията заявиха, че винаги са защитавали правата на жените и са се обявявали срещу всички форми на насилие. Според БСП, чрез внесените от тях промени ще се запълни липсващата празнота в законодателството и това ще доведе до по-голяма ефективност в борбата срещу домашното насилие и насилието над жените.

Съпротивата срещу приемането на Истанбулската конвенция, обаче, доведе да напрежение между БСП и ПЕС, която се председателства от бившия лидер на партията Сергей Станишев. Станишев изрази своето недоумение от позицията на БСП. По думите му, политиката за защита на жените винаги и била приоритет за социалистите. Станишев изрази притеснения, че БСП се солидаризира с позиции, които се подкрепят от националистическите формации.

Остро писмо до лидера на БСП Корнелия Нинова бе изпратено от председателката на женската организация на ПЕС, Зита Гурмай, в което се настоява БСП да подкрепи ратификацията на конвенцията. В писмото се казва, че БСП рискува да остане единствената партия в ПЕС, която е против конвенцията.

Друга тема, по която БСП реагира изключително остро, бе сделката между ЧЕЗ и „Инерком“, за която вече стана дума. От БСП видяха опасност за националната сигурност на страната в това, че неизвестна фирма купува стратегическо дружество, което засяга пра-

вата на 3 млн. потребители. От БСП настояха сделката между „Инерком“ и ЧЕЗ да бъде прекратена и при новата процедура, държавата да се включи на пазарен принцип наред с други кандидати, за да купи цялото дружество. От БСП категорично се противопоставиха на идеята на ГЕРБ държавата да закупи миноритарен дял от дружеството. Според БСП, това само би легитимирало сделката и държавата би станала партньор на дружество с неясен собственик, зад което вероятно стоят офшорни капитали.

БСП инициира национална подписка за прекратяване на сделката, която въпреки че не може да има преки последици в юридически смисъл, от партията считат, че това ще бъде морален акт, който да покаже, че гражданите не одобряват подобен род непрозрачни сделки.

В края на март лидерът на БСП Корнелия Нинова с водена от нея делегация от ръководството на партията се срещнаха в Скопие с премиера на Македония, Зоран Заев. Лидерите на двете социалистически партии – БСП и СДСМ подписаха споразумение за партньорство. Нинова и Заев обсъдиха двустранните отношения между двете държави, както и перспективите на Македония за евроатлантическа интеграция. Двамата са обсъдили и срещата на 16 май в София на левите премиери, комисари и лидери на партии в Европа, на която БСП и ПЕС ще бъдат домакини. БСП ще бъде домакин на среща на кметовете на двете партии, които ще обсъдят регионалното партньорство между местните власти в двете страни.

От ръководството на партията обявиха, че през месец май ще проведат голямо национално съвещание, на което ще представят визията си за развитие на страната. Това стана ясно след заседание на Националния съвет на партията в края на март. В събитието ще участват общинските и областните председатели на партията, кметове, общински съветници, депутати и членовете на Националния съвет на БСП.

Препоръки

На опозиционно ниво БСП показва, че е способна да налага дневен ред, да притиска управляващите по спорни теми и да се противопоставя на непопулярни решения на правителството. От друга страна обаче, партията трябва да намери баланс между това да бъде крайна опозиция, заставайки на страната на популярни сред обществото теми, като случая с Истанбулската конвенция и необходимостта да предлага алтернативни управленски решения и политики. Залагайки на първото, БСП рискува да завие в популистка посока, което може да донесе краткотрайни дивиденди, но в дългосрочен план може да накърни ценностния облик на партията.

2.1.2 АБВ и Движение 21

Състояние

Подобно на останалите опозиционни партии, АБВ и Движение 21, също осъдиха остро сделката за ЧЕЗ. От АБВ излязоха с политическа декларация по повод разразилия се скандал с продажбата на енергоразпределителното дружество, собственост на ЧЕЗ. В нея се призовава всички отговорни държавни институции и регулаторни органи да се намесят адекватно и ефективно, „включително използвайки дипломатически канали и възможности за разговори на най-високо ниво с чешката държава, и сделката за ЧЕЗ да бъде анулирана“. След това държавата да пристъпи към обратно придобиване на този сектор, или самостоятелно, или в партньорство със стратегически инвеститори, при гарантиране на максимална възможност за контрол и защита на обществения интерес. Според АБВ, основната вина за „създалия се хаос е изцяло на правителството и лично на премиера Борисов, който е пряко отговорен за всичко, което касае националната сигурност на страната“. От партията призовават независимо от това как ще завърши скандалът с ЧЕЗ, Борисов да понесе политическа отговорност и да подаде оставка.

Лидерът на Движение 21, Татяна Дончева, също коментира сделката с ЧЕЗ. По думите ѝ, това е „едно голямо безобразие, извършено от хора, които овладяха държавата в много по-голяма степен, отколкото обикновените хора искат да си представят“. Според Дончева, тази сделка е „сключена със съгласието на Бойко Борисов“.

Румен Петков, член на Изпълнителното бюро на АБВ, заяви, че освен скандалът със сделката с ЧЕЗ, особено важно е развитието на арбитража, който ЧЕЗ води срещу държавата. Румен Петков коментира и решението на главния прокурор и президента да изпратят в Конституционния съд законопроект за частните охранители, в който се предвижда те да охраняват по-малките населени места и села в страната. Петков напомни, че от АБВ първи са повдигнали въпроса за това, по думите му, „абсурдно решение“ на управляващите. Според него, това решение е абдикация на държавата от нейната основна функция да гарантира сигурността и реда в страната и да защитава собствеността на нейните граждани. Той смята, че причините за това решение е неспазеното предизборно обещание на ГЕРБ, да има по един полицаи във всяко село.

За разлика от БСП, от АБВ заеха различна позиция по отношение на Истанбулската конвенция. Лидерът на партията Константин Проданов заяви, че този въпрос е станал обект на спекулации, като различни опозиционни партии са се възползвали от страховете на хората. По думите му, патриотите използват ситуацията, за да повишат своя спаднал рейтинг. Същото са направили и БСП, възползвайки се от тема, която е податлива на манипулативни интерпретации. Проданов е категоричен, че Истанбулската конвенция засяга въпроса за насилието над жените и всички форми на дискриминация на базата на пола. Според него, големият проблем на България не е „третият пол“, а социално-икономическото неравенство в страната.

В началото на март на експертен дискуссионен форум от АБВ отново се обявиха за отпадане

на мораториума за строеж на АЕЦ „Белене“, за да могат да се появят инвеститори, които да довършат проекта. Пред участниците във форума лидерът на АБВ Константин Проданов заяви, че проектът е икономически изгоден, защото в света няма атомна централа, която работи на загуба. По думите му, към момента има данни за инвестиционен интерес към проекта, единствената пречка е решението на парламента от 2013 г., което трябва да се преразгледа. Според Проданов, проектът трябва да се реализира и със стратегическо държавно участие, защото никъде не съществува изцяло частна АЕЦ.

Препоръки

За по-малки партии като АБВ и Движение 21 от изключително важно значение е развитието на местните партийни структури. Наближаващите местни избори догодина са добра възможност двете партии да засилят своята работа по места. Търсенето на диалог с останалите леви партии трябва да продължи, въпреки натрупаните през годините напрежения.

2.1.3 Партия „Български социалдемократи“

Състояние

В началото на 2018 се забеляза известна активност от страна на партия „Български социалдемократи“. От партията се обявиха срещу внасянето на работна ръка от чужбина. Според генералния секретар на партията, Георги Анастасов, подобен ход ще доведе до увеличаване на безработицата сред българите, което ще принуди голяма част от тях да напуснат страната. Анастасов отбеляза, че големият проблем в България са ниските доходи и бедността, затова усилията трябва да бъдат насочени към повишаване на заплатите и пенсиите. Според Анастасов, председателството на България на Съвета на ЕС трябва да се използва и за привличане на инвестиции в сферата на производството, защото това е един от начините за повишаване на доходите и задържането на българите в

страната. Анастасов заяви, че темата за доходите ще бъде обсъдена във всички структури на партията в страната, след което ще бъде изработена обща позиция, която ще бъде изпратена до работодателските и синдикалните организации в страната. От партията възнамеряват да организират кръгла маса по темата, на която да бъдат поканени заинтересовани страни и организации. Анастасов заяви, че партията се подготвя за самостоятелно участие за предстоящите избори за Европейски парламент и за местна власт през следващата година.

Партия „Български социалдемократи“ излезе в подкрепа на ратификацията на Истанбулската конвенция. Георги Анастасов заяви, че социалдемократията отдавна е възприела равенството между половете като основна ценност. За него остава неразбираема позицията на БСП по повод Истанбулската конвенция, като това нарежда партията до националистическите формации, което е недопустимо за една лява партия, член на ПЕС и Социалистическия интернационал.

Според Анастасов, с това ръководство на БСП, социалистическата партия е обхваната от демагогия и популизъм и се отдалечава от левите ценности. Анастасов припомни, че въпреки различията, които имат със социалистите по определени въпроси, когато бяха част от Коалиция за България, винаги е имало диалог с предишните лидери на БСП. По думите му, с новото ръководство на БСП в лицето на Корнелия Нинова подобен диалог е много труден, почти невъзможен.

Препоръки

Партия „Български социалдемократи“ трябва да покаже присъствие в политическия живот на страната. През това тримесечие се забеляза известно оживление, но то не е достатъчно. Сайтът на партията продължава да не функционира, което не прави добро впечатление за партия с традиции в страната и член на Социалистическия интернационал.

2.2 Десноцентристки партии

2.2.1 ГЕРБ

В първото тримесечие на годината ГЕРБ бяха заети да парират възникващите по различни поводи напрежения в коалицията с Обединените патриоти, а също така и избухналите скандали, свързани с правителството. Председателят на парламентарната група на ГЕРБ Цветан Цветанов, на няколко пъти след проведени разговори с лидерите на патриотите съумяваше да смекчи напрежението чрез диалог и прагматичен подход. На този етап ГЕРБ успява да поддържа стабилността в коалицията. Цветанов определи различията с Обединени патриоти като напълно естествени и несвързани с управленската програма. Според Цветанов с Обединени патриоти се работи много по-добре отколкото с Реформаторския блок в предишното правителство, защото се придържат към поетите ангажименти в коалиционното споразумение. По думите му, ГЕРБ са извели поуки от слабостите в коалицията с реформаторите и сега нещата функционират много по-гладко, въпреки моментните различия. Поради това, той не очаква разцепление в коалицията, каквито спекулации се тиражират в публичното пространство.

В ГЕРБ не останаха безучастни към разразилото се напрежение между президента и премиера, за което вече стана дума. Цветан Цветанов на няколко пъти атакува остро президента Румен Радев, което потвърди изострянето на отношенията между президента и управляващите. Цветанов заяви, че Румен Радев се държи не като държавен глава и обединител на нацията, а като човек, който стои зад политически проект. По повод нападките на руския патриарх Кирил, Цветанов изрази съмнения, че президентът Радев е защитил националния интерес и призова да бъде разсекретена стенограмата от разговорите. Според Цветанов, твърденията на президентската администрация, че не е водена стенограма са несериозни. Цветанов посочи, че Радев е защитавал позиции за отпадане на санкциите срещу Русия и че заедно с БСП

действат за отклоняване на страната от нейния европейски път.

От ГЕРБ заеха защитна стратегия по повод сделката между ЧЕЗ и „Инерком“, виждайки, че тя се отразява негативно на доверието към кабината и партията като цяло. Прозрачността на сделката не се коментира от ГЕРБ, а вместо това се налага тезата, че няма да се стигне до повишаване на цената на тока, тъй като това е в правомощията на държавния енергиен регулатор - КЕВР. По този начин ГЕРБ цели да внесе успокоение сред обществото, по една чувствителна за него тема – цената на тока, което е разбираемо.

В края на март Цветан Цветанов обсъди с представителите на ГЕРБ-София област актуалната политическата обстановка в страната като част от подготовката за местните избори следващата година. Той акцентира върху усилията на ГЕРБ, насочени към реализирането на успешни политики в местната власт. На срещата бяха поставени въпроси, касаещи проблемите и развитието на областта. В рамките на работната среща Цветанов напомни, че ГЕРБ не толерира разделянето на общините на „наши и ваши“, както и политическите опити за разделяне на хората в малките населени места. По думите му ГЕРБ винаги са се стремели да помагат на хората в регионите на страната и пример за това е работата на централната власт и правителството. Цветанов заяви, че партията винаги е в контакт с гражданите във всички райони на страната, а не само по време на избори. Той даде за пример редовните приемни за граждани, които правят народните представители, кметове и общински съветници от ГЕРБ.

2.2.2 Реформаторски блок

През това тримесечие Реформаторският блок на практика се разпада. Двете основни партии в него СДС и ДБГ вероятно много скоро ще поемат окончателно по различен път. Наближаващите избори за европейски парламент и избори за местна власт догодина,

са една от причините десните партии да потърсят нови коалиционни формули в опит за възврътане загубените си позиции в политически живот на страната сред краха на предсрочните парламентарни избори през 2017 г.

В началото на март „Движение България на гражданите“ (ДБГ) замрази членството си в Реформаторски блок, като няма да участва в неговите органи на управление. Причините за това решение, по думите на ръководството, е липсата на опозиционност в политиките на Блока. ДБГ постави няколко условия, които, ако не бъдат изпълнени до месец, ще доведат до окончателното им напускане на Реформаторския блок. Едно от тях е изготвянето на реформаторска платформа с акцент върху смели и решителни действия за подобряване състоянието на сектор „Сигурност“, мерки за повишаване на доходите, подобряване на образованието и ефективна борба с корупцията. От ДБГ настояват за незабавна оставката на премиера Бойко Борисов, чието управление окачествяват като „корупционно“. От партията се обявяват за предсрочни избори, създаване на „анти-ГЕРБ коалиция“ и на „анти-ГЕРБ общности“ по места, които да са в „основата на алтернатива на наложеното от ГЕРБ задкулисно управление“. От ДБГ оценяват, че в страната има необходимост от силна демократична общност, която е готова да се противопостави на „пълзящата диктатура на ГЕРБ, пренесена в общините през феодалния модел на управление“. В решението на Националния съвет на партията се посочва, че има опити на част от членовете в Реформаторския блок да легитимират и защитават грешни решения на управляващите, в това число и чрез срещи между членове на РБ и представители на правителството, противно на всички принципи и решения на коалицията.

Найден Зеленогорски от ДБГ заяви, че оставката на правителството и предсрочни парламентарни избори са единствения изход, за да се продължи по пътя на реформите. По думите му, всички реформи, които са започнали по настояване и с усилията на Реформаторския блок при предишното правителство, са спре-

ни. Според Зеленогорски, в страната няма ефективна демокрация, а правителството се превръща все повече в национал-популистко.

Лидерът на СДС Божидар Лукарски призна, че процесите на разпад в Реформаторския блок са видни и неудържими. По думите му, СДС още не е взело решение какъв съюз ще търси в бъдеще и с кои партии ще си партнира. Лукарски заяви, че в СДС има различни мнения по този въпрос. Някои политици в партията считат, че трябва да се потърси с партньорство с ДСБ, „Да, България“ и либералните формации, а други споделят виждането, че СДС трябва да изгради алианс с консервативни и патриотични формации. Последното още повече засили появилите се спекулации за възможна коалиция между СДС и НФСБ на Валери Симеонов.

В края на март в СДС назря недоволство срещу лидера на партията Лукарски, като една група около бившия председател на партията Емил Кабаиванов, сега зам. председател, ще поиска неговата оставка на заседание на Националния изпълнителен съвет на СДС в средата на април. По думите на Кабаиванов, хората по места не са доволни от изолацията на партията от останалите десни формации и от липсата на яснота за бъдещето на СДС. Емил Кабаиванов съобщи, че той и колегата му Румен Христов са в преговорна група, която трябва да обиколи структурите на партията и да проучи нагласите на членовете на СДС за това кои да бъдат техните партньори вдясно.

2.2.3 ДСБ

В края на март ДСБ проведе заседание на Изпълнителния съвет на партията в Пловдив, където бе обсъдена политическата обстановка в страната и коалиционната политика на партията. Политическата ситуация в страната бе оценена като непредсказуема и опасна, заради много от действията на управляващите през изминалите месеци, които подкопават демокрацията, правата и свободите на гражданите. Постоянните скандали и напре-

жения в различни сектори, според ДСБ, водят до нестабилност и рискове пред страната. Позицията на ДСБ е, че с това поведение правителството води страната към политическа криза и предсрочни парламентарни избори.

ДСБ прие като основен приоритет изграждането на силен политически съюз в дясно-центристкото пространство с основна цел „сваляне на управлението на авторитарния режим „Борисов“, възстановяване на парламентарната република, противодействие на корупцията и повишаване на благосъстоянието на българските граждани“. Изпълнителния съвет на ДСБ даде мандат на председателя на партията Атанас Атанасов за създаване на траен политически съюз между ДСБ и „Да, България“, отворен за разширяване и към други демократични и опозиционни формации.

2.2.4 „Да, България“

Лидерът на „Да, България“ Христо Иванов заяви, че новото дясно обединение, което се създава около петте формации – „Да, България“, ДСБ, Зелените, ДЕОС и БЗНС на бившия министър на отбраната Николай Ненчев, трябва да се оформи като ясна алтернатива на управлението. Според Иванов то трябва да бъде опозиционно на дела, а не само на думи за пред избирателите и това трябва да е ясно на всички партии в бъдещата коалиция. Освен това, по думите на Христо Иванов, е много важно, новият субект да се разграничи ясно от Реформаторския блок. Той допълни, че се работи не само на ниво партийни лидери, но и на експертно ниво, като даде пример със стартирането на инициативата „Български манифест“ за създаване на политическа програма. Предстои подписване на споразумение между петте партии, което да регулира отношенията в бъдещата коалиция, като не се изключва възможността за разговори и с други политически партии.

2.3 Центристски партии

2.3.1 ДПС

В края на февруари ДПС проведе заседания в т.нар. Боянски сараи, в които живее почетният председател на движението Ахмед Доган. На него е обсъдена политическата обстановка в страната през последните месеци, напрежението между институциите и протичащото председателство на България на Съвета на ЕС. След заседанието лидерът на ДПС Мустафа Карадайъ заяви, че ДПС разбират необходимостта от стабилност по време на председателството и в този смисъл те като партия дават принос за тази стабилност. От друга страна обаче, според него, през последните месеци управляващите постоянно генерират скандали и конфликти, включително и между институциите. А това само по себе си не работи за стабилност. Причините според Карадайъ, са в начина, по който бе създадена тази коалиция - с участието на националисти и популисти, което от самото начало беше знак, че ще има скандали и напрежение. Затова по думите му е важно прегрупиране на коалицията и излизане на националистите от нея.

В началото на март ДПС проведе семинар на тема „Отворено управление – нова възможност за либералните демокрации. Привличане на гражданите в процеса на вземане на решения“. Целта на семинара е даде началото на широка обществена дискусия за възможностите и предизвикателствата, пред които са изправени демократиите днес. За участие във форума бе поканен дългогодишният председател на АЛДЕ, Греъм Уотсън. Лидерът на ДПС Мустафа Карадайъ заяви, че този семинар трябва да се разглежда и като част от подготовката на ДПС за управлението на страната. Той посочи още, че партията е обединена и има готовност да участва на избори.

В своята встъпителна реч на форума Мустафа Карадайъ разви тезата за кризата на либералната демокрация и политическите процеси в страната и в Европа. По думите му, демокрацията е в отстъпление и се сблъсква с

популизма и национализма. Популисти и националисти влизат в управлението на някои държави, а България не прави изключение. На семинара Греъм Уотсън определи ролята на ДПС като „стабилизиращ фактор в политическия живот в България“.

В средата на февруари на конференция в Бурса на най-влиятелната организация на българските изселници в Турция „Балгъоч“ е отправен призив за обединение на трите партии ДПС, ДОСТ и НПСД. Пред участниците почетният председател на Конфедерацията на балканските румелийски турци Турхан Генджоглу каза, че е провел разговори с лидерите на ДПС и ДОСТ и че „са направени значителни стъпки за помирение“. По думите му става въпрос за постигане на консенсус сред симпатизантите по най-критичния проблем – необходимостта от обединение и премахване на политическата конфронтация. От ДПС и ДОСТ не направиха коментар по темата. Позицията на ДПС винаги е била, че тези които са напуснали партията като симпатизанти и членове, винаги могат да се върнат в нея. Тази позиция изключва обаче обединение на партии, а и не става дума за завръщане на знаковите политически лица, като Лютви Местан и Касим Дал.

2.3.2 ДОСТ

Партия ДОСТ и нейният лидер Лютви Местан излязоха от публичното внимание през последните месеци. Липсват медийни изяви, които бяха особено интензивни по време на предизборната кампания през миналата година. Наблюдават се единствено епизодични изяви и политически декларации на Лютви Местан по повод събития от текущия дневен ред в страната. Така например по повод 21 февруари - Международен ден на майчиния език, обявен от ЮНЕСКО през 1999 г., от ДОСТ отново се обвиха за промяна на законодателната уредба за изучаването и използването на майчин език в страната. От партията настояват майчиният език да се изучава като задължителен в училище, а също така да отпадне забраната в Избор-

ния кодекс да се провежда агитация на друг език, освен българския.

Лютви Местан взе отношение към нападките на руския патриарх Кирил в България. Той определи поведението на Кирил като „арогантно и имперско“ и като част от руската хибридна война в България. Местан посочи, че целта на Русия е предизвикване на правителствена криза, предсрочни избори и съставяна на „проруско управление в страната“, съставено от БСП и националисти. Управление, което ще се ползва и с подкрепата на ДПС, намеквайки отново за споделяната от дълго време негова теза за „проруската линия“ в ръководството на ДПС. Това е и разделителната линия между ДПС и ДОСТ, по думите на Местан, което прави невъзможно тяхното обединение.

2.3.3 „Воля“

И през това тримесечие „Воля“ все повече подкрепя ГЕРБ и мнозинството при важни гласувания в парламента. „Воля“ не подкрепи вота на недоверие към правителството, гласуван в Народното събрание в края на януари, като депутатите гласуваха с „въздържал се“. Според Веселин Марешки, все още няма алтернатива на управлението, като вотът на недоверие е акция на БСП, която с нищо няма да допринесе в борбата с корупцията. По думите му сваляне на правителството би тласнало страната към политическа криза.

При очерталото се напрежение между трите партии в Обединени патриоти, „Воля“ може да се окаже ключов фактор в баланса на силите в парламента. Не случайно депутатът от ГЕРБ Делян Добрев заяви, че ако „Атака“ оттегли подкрепата си за правителството, депутатите от „Воля“ ще ги заменят.

Марешки отрече да води преговори с ГЕРБ за влизане в правителството. Според Марешки все повече партии смятат „Воля“ за естествен партньор, тъй като по думите му, „тя е последователна в своите действия“ и това води до по-голямо доверие от страна на гражданите.

Той изтъкна, че в този парламент партията няма да влиза в управлението, като това може да стане само след следващите избори.

2.4 Националистически партии

2.4.1 Обединени патриоти

През това тримесечие напрежението между отделните партии в Обединени патриоти се засили. Все повече се очертава разнобой между НФСБ на Валери Симеонов с лидерите на останалите две партии, Волен Сидеров и Красимир Каракачанов. Истанбулската конвенция стана повод за размяна на реплики между вицепремиерите Каракачанов и Симеонов във връзка с идеята на лидера на ВМРО да бъде организиран референдум, на който гражданите да се произнесат по темата за легализирането на гей браковете в страната и по други въпроси, свързани с „джендър“ тематиката. Валери Симеонов окачестви тази идея като опит за PR на ВМРО и нищо повече. По думите му няма смисъл в предложението да се провежда референдум по темата, при положение, че ще бъде ясен категоричният отговор на българските граждани.

Каракачанов заяви, че в коалицията има напрежение, но то е породено от липсата на предварително съгласуване на позиции по определени въпроси. По думите му, причините за това се крият в подхода, възприет от Валери Симеонов – вместо да обсъжда със своите партньори, това което не му харесва или го притеснява, той излиза директно в медиите, сипе обвинения, а това става единствено повод за излишно напрежение между партиите в коалицията.

Отправените упреци на руския патриарх Кирил при срещата му с президента Радев, доведоха до остра реакция на Валери Симеонов в една от националните телевизии. Симеонов нарече патриарха „второразрядно ченге на КГБ“, и човек „който е натрупал 14 млрд. долара от продажба на безакцизни цигари, заради което е по-известен в Русия като „цигарения митро-

полит“. Парламентарната група на Обединени патриоти на свое заседание се разграничи от думите на Валери Симеонов и го призова да се извини. Решението е взето с гласовете на депутатите на ВМРО и „Атака“, а представителите на НФСБ са напуснали заседанието. Думите на Валери Симеонов предизвикаха остра реакция от лидера на „Атака“ Волен Сидеров, който от години насам е известен с проруските си позиции. Сидеров заяви, че е недопустимо да се отправят обиди към духовно лице и той като православен християнин ще настоява за публично извинение на Валери Симеонов. По думите му, стореното от Симеонов е „равностойно на ислямистки и джихадистки акт“, това са обиди, които „най-големия враг на християнството не си е позволявал да изрече“.

Валери Симеонов заяви, че няма да се извини за думите си и че е недопустимо духовно лице да държи назидателен тон в българското президентство, затова защото българите отдават почит на всички войни, загинали за свободата на България, независимо от тяхната вяра или народност.

Въпреки острата размяна на реплики, създалото се напрежение бе потушено в името на единството и участието в управлението. Сидеров заяви, че отказът за извинение си „остава грях“ на Валери Симеонов, но не бива да се очаква да последва разпад на Обединените патриоти. По думите му има много по-големи и важни цели, които патриотите са си поставили в управлението. А те изискват стабилност и надмогване на възникналите противоречия. От своя страна, Красимир Каракачанов заяви, че оставки няма да има. По думите му, „времето лекува всичко“. Валери Симеонов е показал, че е емоционален човек със спонтанни реакции, което само по себе си не означава непременно, че е нещо лошо.

2.5 Позиции на партиите по външната и европейската политика

Лидерът на БСП Корнелия Нинова коментира изказването на президента на Турция Ердо-

ган, че в духовните граници на Турция влиза и българския град Кърджали. По думите ѝ, изказването на Ердоган е поредната провокация към България, което е абсолютно неприемливо. Нинова настоя по време на срещата във Варна, на която ще участва президентът Ердоган, българския министър-председател да излезе с категорична позиция по този въпрос. Нинова поиска от премиера Борисов да постави пред Ердоган и въпроса за обезщетенията на тракийските българи прогонени след Балканските войни и Първата световна война. От правителството неколкратно заявяваха, че това ще бъде среща между ЕС и Турция, а не среща в двустранен формат, където могат да бъдат поставяни въпроси, които се отнасят за българо-турските отношения.

Кристиан Вигенин от БСП, който е и председател на парламентарната комисия по европейски въпроси, заяви, че има всички изгледи за това срещата във Варна да бъде успешна. По думите му е необходимо да се намали напрежението и емоциите и да се стъпи на прагматични решения. Вигенин коментира и създаването на напрежение в страната по повод визитата на руския патриарх Кирил. По думите му, руската страна не може да намери верния тон към България. Според Вигенин, внимателно трябва да се анализира дали има целенасочена кампания срещу България от страна на Русия или става въпрос за отделни събития, които оставят подобно впечатление. Той намира, че някои от ходовете на Русия не изглеждат добре премислени, а са по-скоро спонтанни реакции.

По отношение на случая „Скрипал“ в Лондон, Вигенин заяви, че до този момент няма никакви твърди доказателства, че Русия стои зад отравянето на бившия шпионин и неговата дъщеря, а по-скоро става дума за политическа кампания.

Председателят на парламентарната група на ГЕРБ Цветан Цветанов посочи, че България има ясна позиция по отравянето на Скрипал във Великобритания и се солидаризира с общата позиция на ЕС. По отноше-

ние на това дали България ще изгони руски дипломати, Цветанов заяви, че това може да стане само тогава когато е застрашена националната сигурност на страната. По думите му, към настоящия момент няма подобни данни, затова не се налага да се пристъпи към такива действия.

„Да, България“ излязоха с политическа декларация, с която осъдиха позицията на премиера Борисов по случая „Скрипал“. С нея се посочва, че поведението на премиера показва „ясен знак на отказ от солидарност от страна на България“. Подобно действие подкопава доверието на партньорите в ЕС към страната. По отношение на посещението на президента Ердоган във Варна, местната организация на „Да, България“ организира протест срещу режима в Турция и нарушаването на човешките права в страната.

3. Обществено мнение

Изследване на изследователски център „Тренд“ от края на февруари показва, че едва 16% от българите подкрепят Истанбулската конвенция, 46% - не я подкрепят, а 38% - не могат да преценят.

При електоралните нагласи ГЕРБ запазва първата си позиция, като за управляващата партия биха гласували 20,7% от анкетираните. БСП се нарежда на втора позиция на 2,5% зад ГЕРБ. За социалистите биха гласували – 18,2% от избирателите. След тях се нареждат ДПС с 6,4% и Обединени патриоти с 5,2%. Без шанс да попаднат в парламента при провеждане на парламентарни избори към момента на проучването са „Воля“ с 1,5%, Реформаторски блок с 1,2%. За „Да, България“ биха гласували 1,5% от анкетираните, а за ДСБ едва 1%.

4. Основни изводи и прогнози

1. Политическата ситуация в първите месеци на 2018 г. се определяше до голяма степен от създаването на политическо напрежение около

ратификацията на Истанбулската конвенция и сделката за ЧЕЗ. Тези две събития изместиха фокуса на публичното внимание от започналото ротационно председателство на България на Съвета на ЕС. Управляващите от ГЕРБ хвърлиха сериозни усилия, за да успокоят общественото напрежение и да минимизират евентуална загуба на подкрепа, което не успяха да направят в пълна степен. Стигна се до оттегляне на Истанбулската конвенция от дневния ред на Народното събрание, което успокои страстите. Темата с ЧЕЗ обаче остава на дневен ред. Правителството не съумя да внесе яснота по казуса, а дори с непоследователните си и хаотични действия още повече затвърди впечатлението, че има нещо нередно, което се прикрива от обществото.

Въпреки скандалите, председателството на Съвета на ЕС на този етап преминава успешно. Правителството е насочило своите усилия в два основни приоритета – интеграцията на Западните Балкани и нормализиране на отношенията между ЕС и Турция.

2. БСП опита да се възползва от скандалите и да изостри тона към управляващите. Казусите с Истанбулската конвенция и ЧЕЗ бяха използвани от социалистите за атаки към правителството. Това показва, че БСП има ресурс и възможност да налага политическия дневен ред като опозиция. Същевременно обаче, партията рискува да завие в популистка посока, ако използва всяка популярна сред обществото тема за предизвикване на сблъсъци с управляващите и изпуска основните проблеми на страната.

3. По-малките партии в ляво на този етап не могат да намерят верни ходове за повишаване на своята популярност. Последните социологически проучвания ясно показват това. Те се нуждаят от дълбоко преосмисляне на своите стратегии за дългосрочно участие в политиката, не само на идейно, но най-вече на организационно ниво. Необходими са стъпки към предприемане на нови и интересни инициативи, които да привлекат симпатизанти.

4. ГЕРБ беше ангажирана на два фронта - от една страна, да потушава конфликтите с коалиционните си партньори, а от друга - да отговори на атаките на опозицията и най-вече на БСП. Все по-силно личи напрежението между президента и управляващите, което в бъдеще най-вероятно ще се засилва още повече, а това ще повлияе негативно на отношенията между институциите. На този етап правителствената коалиция остава стабилна, като не се очаква нейното скорошно разпадане.

5. По-малките десни партии на този етап получават ниска електорална подкрепа. Причините за това са политическата фрагментация, сложните междуличностни наслоения от миналото, които затрудняват нормалния диалог. Реформаторският блок е на път окончателно да се разпадне и двете основни партии в него – СДС и ДБГ да поемат по различен път. В другия дясно-либерален блок около ДСБ и „Да, България“ вървят процеси на консолидация, които заедно с още три формации в следващите месеци ще предприемат стъпки към обединение.

6. ДПС се прегрупира вътрешно. След отцепването на ДОСТ сега се наблюдава процес на електорална консолидация на партията. Пред ДПС продължават да стоят нерешени предизвикателства, свързани с нейния имидж, особено що се отнася за въздействието на „олигарха“ Делян Пеевски. Това прави партията поне на формално ниво непривлекателна за коалиционен партньор, както в ляво, така и в дясно. Въпреки че по значими теми и ГЕРБ и БСП разчитат на ДПС за подкрепа на своите парламентарни инициативи. И това тримесечие се видя единодействие между ГЕРБ и ДПС по отношение на приетия закон за активите на КТБ и сключените цесии, на които президентът наложи вето, преодоляно с гласовете на двете партии и „Обединените патриоти“.

7. „Воля“ все повече губи електорална подкрепа. Поведението на парламентарната група е непоследователно и конюнктурно. От една страна „Воля“ обявява себе си за опозиция, от друга страна, при ключови гласувания по-

мага на мнозинството. Вероятно и занапред това ще бъде стил на поведение на формацията на Веселин Марешки, което обаче подкопава нейния авторитет сред гражданите.

8. „Обединени патриоти“ бяха във центъра на политическото внимание през изминалото тримесечие най-вече с вътрешните конфликти между отделните лидери. Въпреки противоречията, на които станахме свидетели, трите партии остават сплотени в името на властта, затова поне на този етап управляващата коалиция запазва стабилността си.

За автора:

Професор, доктор на философските науки, **Георги Карасимеонов** е преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, директор е на Института за политически и правни изследвания. От 1991 до 1998 г. е председател на Българската асоциация за политически науки.

Издател

Фондация Фридрих Еберт | Бюро България
Ул. Княз Борис I 97 | 1000 София | България

Отговорен редактор:
Хелене Кортлендер | Директор, ФФЕ, Бюро България
тел.: +359 2 980 8747 | факс: +359 2 980 2438
<http://www.fes-bulgaria.org>

Заявки:
office@fes.bg

Използването с търговска цел на всички, издадени от Фондация Фридрих Еберт (ФФЕ) публикации, не е позволено без писменото съгласие на ФФЕ.

Мненията, изразени в тази публикация, принадлежат на автора/авторите и не отразяват непременно позицията на Фондация Фридрих Еберт.